

Projekt z 20 listopada 2004r.

USTAWA

z dnia.....

o emeryturach pomostowych i rekompensatach

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art.1

1. Ustawa określa:

- 1) warunki nabywania i utraty prawa do emerytur pomostowych i rekompensat z tytułu pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze;
  - 2) zasady wypłaty i finansowania emerytur pomostowych i rekompensat z tytułu pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze;
  - 3) zasady tworzenia i prowadzenia rejestru osób uprawnionych do emerytur pomostowych i pracodawców, u których występują szczególne warunki pracy lub prace o szczególnym charakterze;
  - 4) organizację i zasady działania Funduszu Emerytur Pomostowych;
  - 5) zasady i tryb opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.
2. Wypłacalność świadczeń przewidzianych w ustawie gwarantowana jest przez państwo.

Art. 2

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) prace w szczególnych warunkach – prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w ekstremalnych warunkach środowiska determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, mogące powodować trwałe, negatywne skutki zdrowotne, którym nie można zapobiec stosując odpowiednie środki profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej, o których mowa w załączniku nr 1;
- 2) prace o szczególnym charakterze – prace wymagające szczególnej sprawności psychofizycznej, której obniżenie spowodowane naturalnym procesem starzenia się uniemożliwia, po osiągnięciu określonego wieku, wykonywanie tej pracy w sposób zapewniający bezpieczeństwo publiczne; w

tym również prace polegające na bezpośrednim ratowaniu życia w warunkach zagrożenia własnego życia lub zdrowia, o których mowa w załączniku nr 2;

- 3) płatnik składek – pracodawcę, o którym mowa w art. 4 pkt 2 lit a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz.887, z późn. zm.¹⁾), zwanej dalej „ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych”;
- 4) rekompensata – odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej;
- 5) uprawniony - osobę mającą ustalone prawo do emerytury pomostowej;
- 6) ubezpieczony – osobę podlegającą ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze a także osobę, która przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu takiej pracy podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu, z wyłączeniem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 7) organ rentowy - jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem”, właściwą do wydawania decyzji w sprawach świadczeń, określoną w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 3

Prawo do emerytury pomostowej lub rekompensaty na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługuje osobom objętym ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi określonymi w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

Emerytura pomostowa lub rekompensata na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługuje:

- 1) żołnierzom zawodowym, funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej;
- 2) funkcjonariuszom Urzędu Ochrony Państwa, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy zostali zwolnieni ze służby, a następnie podjęli służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Agencji Wywiadu

jeżeli nie spełniają oni warunków nabywania prawa do emerytury określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób.

Art. 4

---

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104, Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459, Nr 72, poz. 748, Nr 100, poz. 1080, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 155, poz. 1287, Nr 169, poz. 1387, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 56, poz. 498, Nr 65, poz. 595, Nr 135, poz. 1268, Nr 149, poz. 1450, Nr 166, poz. 1609, Nr 170, poz. 1651, Nr 190, poz. 1864, Nr 210, poz. 2037, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546, Nr 173, poz. 1808 i Nr 187, poz. 1925.

1. Ubezpieczonym uprawnionym do emerytury pomostowej jest osoba, która spełniła łącznie następujące warunki:
  - 1) urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
  - 2) jest pracownikiem wykonującym pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze;
  - 3) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.²⁾), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”;
  - 4) nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy.
2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonych wykonujących prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 1 – 6 i 9 załącznika nr 1.

Art. 5

Ubezpieczonym uprawnionym do rekompensaty jest osoba, która spełniła łącznie następujące warunki:

- 1) urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r.;
- 2) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 3) nie jest pracownikiem wykonującym prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w załączniku nr 1 i 2 .

Art. 6

1. Za pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących od dnia 1 stycznia 2006 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, określone w załączniku nr 1, prace, w przypadku których występują co najmniej 3 czynniki ryzyka spośród czynników wymienionych dla danego rodzaju pracy.
2. Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących od dnia 1 stycznia 2006 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace określone w załączniku nr 2.
3. Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również pracowników wykonujących do dnia 31 grudnia 2005 r. pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Rozdział 2

Emerytura pomostowa

Art. 7

Emerytura pomostowa przysługuje ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 4, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ukończył wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma okres składkowy i nieskładkowy określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 3135 i Nr 236, poz. 2355.

- 3) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszący co najmniej 15 lat.

Art. 8

1. Ubezpieczony, o którym mowa w art. 4, wykonujący w górnictwie prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienione w pkt 1 – 6 i 9 załącznika nr 1 oraz w pkt 16 załącznika nr 2, który nie spełnia warunków o których mowa w art. 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:
  - 1) ukończył wiek wynoszący co najmniej 55 lat;
  - 2) wiek, o którym mowa w pkt 1 osiągnął w czasie wykonywania prac w warunkach szczególnych w górnictwie;
  - 3) ma okres składkowy i nieskładkowy określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
  - 4) ma okres pracy w szczególnych warunkach w górnictwie, wynoszący co najmniej 15 lat.

Art. 9

2. Ubezpieczony, o którym mowa w art. 4, wykonujący na statkach żeglugi powietrznej pracę o szczególnym charakterze wymienioną w pkt 1 załącznika nr 2, który nie spełnia warunków, o których mowa w art. 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:
  - 1) ukończył wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
  - 2) wiek, o którym mowa w pkt 1 osiągnął w czasie wykonywania prac w szczególnych warunkach na statkach żeglugi powietrznej;
  - 3) ma okres składkowy i nieskładkowy określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
  - 4) ma okres pracy o szczególnym charakterze na statkach żeglugi powietrznej, wynoszący co najmniej 15 lat;
  - 5) lekarz orzecznik Zakładu wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania pracy o szczególnym charakterze wymienionej w pkt 1 załącznika nr 2.

Art. 10

Ubezpieczony, o którym mowa w art. 4, wykonujący w morskich portach handlowych oraz przedsiębiorstwach pomocniczych działających na rzecz tych portów, zwanych dalej portami morskimi, prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienione w pkt 30 załącznika nr 1 i pkt 10 załącznika nr 2, który nie spełnia warunków, o których mowa w art. 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) ukończył wiek wynoszący co najmniej 55 lat;
- 2) wiek, o którym mowa w pkt 1 osiągnął w czasie wykonywania prac w szczególnych warunkach w portach morskich;
- 3) ma okres składkowy i nieskładkowy określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres pracy w szczególnych warunkach w portach morskich, wynoszący co najmniej 15 lat.

Art. 11

Ubezpieczony, o którym mowa w art. 4, wykonujący w hutnictwie prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 12 - 20 załącznika nr 1, który nie spełnia warunków, o których mowa w art. 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) ukończył wiek wynoszący co najmniej 55 lat;
- 2) wiek, o którym mowa w pkt 1 osiągnął w czasie wykonywania prac w szczególnych warunkach w hutnictwie;
- 3) ma okres składkowy i nieskładkowy określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres pracy w szczególnych warunkach w hutnictwie, wynoszący co najmniej 15 lat;
- 5) lekarz orzecznik Zakładu wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 12 – 20 załącznika nr 1.

Art. 12

Ubezpieczony, o którym mowa w art. 4, wykonujący prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 29, 31 i 41 załącznika nr 1, który nie spełnia warunków, o których mowa w art. 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) ukończył wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
- 2) wiek, o którym mowa w pkt 1 osiągnął w czasie wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 29, 31 i 41 załącznika nr 1;
- 3) ma okres składkowy i nieskładkowy określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 29, 31 i 41 załącznika nr 1, wynoszący co najmniej 10 lat.

Art. 13

Ubezpieczony, o którym mowa w art. 4, wykonujący prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 10 – 11 załącznika nr 1, który nie spełnia warunków, o których mowa w art. 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) ukończył wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
- 2) wiek, o którym mowa w pkt 1 osiągnął w czasie wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 10 – 11 załącznika nr 1;
- 3) ma okres składkowy i nieskładkowy określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 10 – 11 załącznika nr 1, wynoszący co najmniej 20 lat.

Art. 14

Emerytura pomostowa przysługuje do osiągnięcia wieku 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn.

Art. 15

1. Emerytura pomostowa wynosi 90% podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podzielonej przez dalsze oczekiwane trwanie życia osoby w wieku 62 lat, według tablic trwania życia obowiązujących w momencie zgłoszenia wniosku o emeryturę pomostową.
2. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża w miesiącach.

3. W przypadku ubezpieczonego będącego uczestnikiem otwartego funduszu emerytalnego podstawa obliczenia emerytury zwiększana jest do kwoty, jaka byłaby zaewidencjonowana na jego indywidualnym koncie w Zakładzie, przy założeniu, że cała składka emerytalna pozostawała w Zakładzie.
4. Najniższa emerytura pomostowa wynosi 90% kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art.85 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
5. Emerytura pomostowa podlega waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych dla waloryzacji świadczeń w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 16

1. W razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury pomostowej z prawem do emerytury lub renty przewidzianej w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury pomostowej z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 3 ust. 2.
3. Przepis ust. 1 stosuje się również w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury pomostowej z prawem do uposażenia w stanie spoczynku oraz zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego.

Art.17

1. Prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Jeżeli zainteresowany pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia rehabilitacyjnego lub wynagrodzenia.

Art. 18

Prawo do emerytury pomostowej ustaje:

- 1) z chwilą śmierci uprawnionego;
- 2) z dniem osiągnięcia wieku 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn.

Art. 19

1. Prawo do emerytury pomostowej ulega zawieszeniu lub świadczenie to ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
2. Prawo do emerytury pomostowej ulega także zawieszeniu w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

Art. 20

1. W razie śmierci uprawnionego członkom rodziny przysługuje renta rodzinna na zasadach i w wysokości określonej w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
2. Renta rodzinna przysługuje członkom rodziny także wówczas, gdy uprawniony, po którym przysługuje renta, zmarł po upływie 18 miesięcy od ustania okresów wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W takim przypadku przyjmuje się, że uprawniony spełniał warunki do uzyskania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

3. Osobie, która pokryła koszty pogrzebu po śmierci:
- 1) uprawnionego;
  - 2) członka rodziny uprawnionego, spełniającego warunki do uzyskania renty rodzinnej przysługuje zasiłek pogrzebowy na zasadach i w wysokości określonych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Rozdział 3

Rekompensaty

Art. 21

1. Rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 5, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.
2. Rekompensata nie przysługuje osobie, które nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów art. 46, 48 - 50 lub 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, albo na podstawie przepisu art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003r. Nr 118, poz. 1112 z późn. zm.³³⁾), zwanej dalej „Kartą Nauczyciela”.

Art. 22

1. Rekompensatę stanowi równowartość kwoty obliczonej według wzoru:

$$R = 64,32 * K * X$$

gdzie:

R - oznacza kwotę rekompensaty,

K - oznacza kwotę obliczoną według zasad określonych w przepisach art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,

X - oznacza współczynnik obliczony według wzoru określonego w ust. 2.

2. Współczynnik X określający, jaka część wymogów do wcześniejszej emerytury została spełniona do dnia 31 grudnia 2005 r. oblicza się według następującego wzoru:
  - 1) w przypadku kobiet, z zastrzeżeniem pkt 3:

$$X = \sqrt[3]{\frac{S_o * S_w * W - 18}{20 * 15 * W_s - 18}}$$

- 2) w przypadku mężczyzn z zastrzeżeniem pkt 4:

$$X = \sqrt[3]{\frac{S_o * S_w * W - 18}{25 * 15 * W_s - 18}}$$

- 3) w przypadku nauczycieli kobiet:

$$X = \sqrt[3]{\frac{S_o * S_p * W - 18}{20 * 15 * 60 - 7.94 - 18}}$$

³³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003r. Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz. 1966 i Nr 213, poz. 2081 oraz z 2004r. Nr 96, poz. 959 i Nr 179, poz. 1845.

4) w przypadku nauczycieli mężczyzn:

$$X = \sqrt[3]{\frac{S_o}{25} * \frac{S_p}{15} * \frac{W - 18}{65 - 7.94 - 18}}$$

gdzie:

- S_o - oznacza okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, osiągnięte przed dniem 1 stycznia 2006r.,
- S_w - oznacza okres wykonywania przed dniem 1 stycznia 2006r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
- S_p - oznacza staż pedagogiczny w rozumieniu Karty Nauczyciela, osiągnięty przed dniem 1 stycznia 2006r.
- W_s - oznacza obniżony wiek emerytalny w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
- W - wiek ubezpieczonego w dniu 31 grudnia 2005 r. w pełnych latach zaokrąglonych w górę.

3. Jeżeli wartość któregokolwiek z ułamków, o których mowa w ust. 2, przekroczy 1, przyjmuje się, że wartość ta wynosi 1.

Art. 23

1. Ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.
2. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Rozdział 4

Postępowanie

Art. 24

1. Decyzje w sprawie emerytur pomostowych wydają i emerytury te wypłacają organy rentowe właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej.
2. Od decyzji organu rentowego przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego.
3. Postępowanie w sprawie emerytur pomostowych wszczyna się na podstawie udokumentowanego wniosku zainteresowanego.
4. Wnioski w sprawie przyznania emerytur pomostowych zgłasza się w organie rentowym bezpośrednio lub za pośrednictwem płatnika składek na ubezpieczenie społeczne.
5. Udokumentowany wniosek powinien zawierać dowody uzasadniające prawo do emerytury pomostowej i jej wysokości, a w szczególności dowody wymagane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS dla ustalenia wysokości emerytury.
6. Jeżeli prawo do emerytury pomostowej zostało udowodnione, ale zainteresowany nie przedłożył dowodów niezbędnych do ustalenia jej wysokości, organ rentowy przyznaje emeryturę w kwocie zaliczkowej, nie niższej niż kwota najniższej emerytury pomostowej.
8. Przepisy ust. 1 – 7 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu rekompensat.

Art. 25

Emeryturę pomostową wypłaca się za miesiąc kalendarzowy w terminach przewidzianych dla wypłaty emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 26

W zakresie postępowania w sprawach o ustalenie prawa do emerytury pomostowej, jej podstawy wymiaru, zasad wypłaty, zmiany wysokości, zwrotu nienależnie pobranej emerytury, egzekucji i potrąceń, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 27

1. Ubezpieczonym, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków wymaganych w ustawie do uzyskania prawa do emerytury pomostowej, nie mogą, ze względu na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek, podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym i nie mają niezbędnych środków utrzymania, Prezes Zakładu może przyznać w drodze wyjątku emeryturę pomostową w wysokości nie przekraczającej odpowiedniej emerytury pomostowej przewidzianej w ustawie.
2. Świadczenie, o którym mowa w ust.1, finansowane jest z budżetu państwa.

Art. 28

1. W razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury pomostowej z prawem do:
  - 1) renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową;
  - 2) renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371, z późn. zm.⁴⁾);
  - 3) renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy lub chorobą zawodową;
  - 4) emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego rolnikówstosuje się odpowiednio przepisy dotyczące emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Rozdział 5

Fundusz Emerytur Pomostowych

---

⁴ ⁴⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 181, poz. 1515 oraz z 2003 r. Nr 72, poz. 658.

Art. 29

1. Fundusz Emerytur Pomostowych, zwany dalej „FEP”, jest państwowym funduszem celowym powołanym w celu finansowania emerytur pomostowych i rekompensat.
2. Dysponentem FEP jest Zakład.

Art. 30

1. Przychody FEP pochodzą:
  - 1) ze składek na FEP;
  - 2) z wpłat z budżetu państwa na emerytury pomostowe przyznane w drodze wyjątku;
  - 3) z dotacji budżetu państwa;
  - 4) z oprocentowania rachunków bankowych FEP;
  - 5) z odsetek od nieterminowo opłaconych składek na FEP;
  - 6) ze zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami;
  - 7) z innych tytułów.
2. Składkę na FEP zalicza się do przychodów FEP w miesiącu następującym po miesiącu, za który składka jest należna.

Art. 31

1. W granicach określonych w ustawie budżetowej FEP otrzymuje z budżetu państwa dotacje.
2. Dotacje mogą być przeznaczone wyłącznie na uzupełnienie środków na wypłatę świadczeń określonych w niniejszej ustawie, jeżeli przychody przekazywane na rachunek FEP nie zapewniają pełnej i terminowej wypłaty świadczeń finansowanych z przychodów FEP.
3. Za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych FEP może zaciągać kredyty.

Art. 32

Ze środków zgromadzonych w FEP finansowane są:

- 1) wypłaty emerytur pomostowych i rekompensat;
- 2) wypłaty zasiłków pogrzebowych po śmierci uprawnionego lub członka jego rodziny;
- 3) odsetki za nieterminowe wypłaty świadczeń;
- 4) koszty obsługi kredytów wraz z odsetkami;
- 5) odpis stanowiący przychody Zakładu, ustalany według zasad określonych w art. 76 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 33

1. Zakład prowadzi rejestr pracodawców zatrudniających ubezpieczonych.
2. Zakład prowadzi rejestr ubezpieczonych.
3. Zakład informuje ubezpieczonego o umieszczeniu w rejestrze ubezpieczonych.
4. W przypadku nieumieszczenia ubezpieczonego w rejestrze ubezpieczonych, ubezpieczonemu przysługuje odwołanie do sądu właściwego dla ubezpieczeń społecznych.
5. Na płatniku składek ciąży obowiązek dostarczenia do Zakładu danych niezbędnych do prowadzenia rejestrów, o których w ust. 1 i 2.
6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb prowadzenia rejestrów oraz zgłaszania do rejestrów, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 34

1. W sprawach FEP nieuregulowanych niniejszą ustawą oraz w sprawach prowadzenia rejestrów, o których mowa w art. 33, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów 4 i 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Rozdział 6**Składki na Fundusz Emerytur Pomostowych****Art. 35**

1. Składka na FEP jest obowiązkowa.
2. Składka na FEP wynosi 8,12% podstawy wymiaru.
3. Składkę na FEP finansuje w całości z własnych środków płatnik składek.
4. Składki na FEP za ubezpieczonych zgłoszonych do rejestru, o którym mowa w art. 33 w ust. 2, odprowadzane są przez płatnika składek.
5. W sprawach składek na FEP stosuje się przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia rentowe.

Art. 36

Obowiązek odprowadzania składek na FEP powstaje z dniem 1 stycznia 2006 r., a w stosunku do osób o których mowa w art. 4 ust. 2 z dniem podjęcia zatrudnienia, nie wcześniej jednak, niż z dniem 1 stycznia 2006r., a ustaje z dniem ustania obowiązku ubezpieczenia emerytalnego, o którym mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 37

Podstawę wymiaru składek na FEP stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, o której mowa w przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 38

Do składek na FEP w zakresie ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, stosowania ulg i umorzeń oraz przedawnienia należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 39

W ustawie z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000r. Nr14, poz. 176, z późn. zm.⁵⁾) w art. 21 po pkt 118 dodaje się pkt 119 w brzmieniu:
„119. Opłacane dobrowolnie składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe do wysokości odpowiadającej minimalnemu wynagrodzeniu.”

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 40

Ilekróć w przepisach o ubezpieczeniach społecznych, o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, o emeryturach i rentach, a także w przepisach, które uzależniają uprawnienia od dochodu rodziny, mowa jest o emeryturze, należy przez to rozumieć również emeryturę pomostową.

Art. 41

Ustawa wchodzi w życie z pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 29– 38, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2006 r.;
- 2) art. 7 – 20, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2007 r.

Uzasadnienie

---

⁵⁵⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324, z 2001r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363 i 1370 i Nr 134, poz. 1509, z 2002r. Nr 19, poz. 199, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 715, Nr 89, poz. 804, Nr 135, poz. 1146, Nr 141, poz. 1182, Nr 169, poz. 1384, Nr 181, poz. 1515, Nr 200, poz. 1679 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 595, Nr 84, poz. 774, Nr 90, poz. 844, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1608, Nr 202, poz. 1956, Nr 222, poz. 2201, Nr 223, poz. 2217, i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 99, poz. 1001, Nr 109, poz. 1163 i Nr 116, poz. 1203, 1205, 1207, Nr 120, poz. 1252 i Nr 123, poz. 1291

W wyniku reformy systemu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z deklaracjami zawartymi w przepisach uchwalonych w 1998 r., ulega stopniowej likwidacji możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę. Osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r., które nie skorzystają z przepisów przejściowych ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, mogą przejść na emeryturę w wieku 60 (kobiety) albo 65 lat (mężczyźni).

Poza osobami urodzonymi przed 1 stycznia 1949 r., z przepisów przejściowych umożliwiających przejście na wcześniejszą emeryturę⁶ mogą skorzystać osoby, które do końca 2006 roku spełnią tzw. warunki stażowe i wiekowe oraz nie podpisały umowy z otwartym funduszem emerytalnym. Osoby, które do 1 stycznia 1999 r. miały już spełniony warunek stażu ogółem i stażu w warunkach szczególnych i nie podpisały umowy z otwartym funduszem emerytalnym, również będą mogły przejść na emeryturę w wieku niższym od powszechnie obowiązującego.

Osoby, pracujące przed 1999 r. w zawodach, branżach lub na stanowiskach, które w starym systemie uprawniały do wcześniejszej emerytury a które bez uchwalenia projektowanej ustawy nie miałyby szczególnych uprawnień z tego tytułu, będą uprawnione do świadczeń wynikających z *Ustawy o emeryturach pomostowych i rekompensatach*.

Przepis art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi:
1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, z wyjątkiem ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 32-34, 39, 40, 46, 48-50, 184 oraz w art. 88 ustawy, o której mowa w art. 150, zostaną ustanowione emerytury pomostowe.

3. Zasady, warunki i tryb ustanawiania emerytur, o których mowa w ust. 2, określi odrębna ustawa.

Należy podkreślić że nie wszystkie osoby korzystające w starym systemie emerytalnym z obniżonego wieku emerytalnego będą mogły skorzystać z projektowanych świadczeń. Przy konstruowaniu nowego systemu przyjęto założenie że zmiana charakteru i rodzaju wykonywanej pracy ze względu na wiek pracownika jest czymś naturalnym.

Rozwiązania zawarte w projektowanej ustawie będą dotyczyły osób objętych pracowniczym systemem ubezpieczeń społecznych, będą przejściowe i obejmą zamkniętą liczbę określonych podmiotów. Wyjątek stanowić będą górnicy pracujący pod ziemią, dla których emerytura pomostowa będzie rozwiązaniem stałym.

Planowane rozwiązanie ma generalnie – z wyjątkiem górników - charakter wygasający i stanowi formę wywiązania się państwa ze zobowiązań podjętych wobec pewnych grup zawodowych. Równocześnie od kilku lat kształtowane są rozwiązania prawne (a kolejne przyniesie niniejsza ustawa) uwzględniające współczesne standardy międzynarodowe. Zgodnie ze stanowiskiem Międzynarodowej Organizacji Pracy niedopuszczalne jest bowiem stosowanie obniżenia wieku emerytalnego zamiast profilaktyki zmierzającej do zapewnienia bezpiecznych warunków pracy.

Projektowana ustawa wprowadza dwa świadczenia:

- emeryturę pomostową oraz

⁶ Przepisy przejściowe, o których tu mowa to art. 46-50 i 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 88 ustawy Karta Nauczyciela.

- rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej; rekompensatę tę należy rozumieć jako odszkodowanie za utratę możliwości nabywania uprawnienia do wcześniejszej emerytury po 2006 roku.

Emerytury pomostowe na warunkach i w wysokości określonych w ustawie będdą przysługiwały ubezpieczonym:

- urodzonym po 31 grudnia 1948 r., którzy nie mogli skorzystać z przepisów przejściowych art. 46-50 i 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 88 ustawy Karta Nauczyciela,
- zatrudnionym przed 1 stycznia 1999 r. na stanowiskach i przy pracach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.),
- **wymienionym** w wykazie prac zawartym w załącznikach do ustawy

Rekompensaty na warunkach i w wysokości określonych w ustawie będdą przysługiwały ubezpieczonym:

- urodzonym po 31 grudnia 1948 r. i przed 1 stycznia 1969 r., którzy nie mogli skorzystać z przepisów przejściowych art. 46-50 i 184 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 88 ustawy Karta Nauczyciela,
- zatrudnionym przed 1 stycznia 1999 r. na stanowiskach i przy pracach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.).
- **nie wymienionym** w wykazie prac zawartym w załącznikach do ustawy,
- posiadającym co najmniej 15-letni staż pracy w tych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Należy podkreślić, że wykaz prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze opracowany został **na podstawie raportu Komisji Ekspertów Medycyny Pracy** powołanej 4 grudnia 1998r. W skład Komisji weszli przedstawiciele Centralnego Instytutu Ochrony Pracy, Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej, Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu. Ponadto członkowie Komisji współpracowali z wieloma ekspertami z dziedziny medycyny pracy. W swoich pracach Komisja kierowała się wyłącznie kryteriami medycznymi oraz wchodzącymi w zakres ochrony pracy.

Komisja nie tworzyła wykazu stanowisk pracy, ponieważ pracownicy wykonujący taki sam zawód w różnych zakładach pracy mogą wykonywać prace o różnej intensywności i w różnych warunkach środowiska. Z tego powodu dotychczasowa metodologia określania zawodu lub stanowiska pracy nie powinna stanowić podstawy zaliczenia do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Stworzone zostały wykazy rodzajów prac wraz z opisem warunków pracy i czynników ryzyka. Określone zostały kryteria kwalifikacji rodzajów prac jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

W kolumnie drugiej załącznika nr 1 określono i opisano czynności związane z wykonywaniem danego rodzaju prac. W kolumnie trzeciej wymieniono czynniki ryzyka zdrowotnego charakteryzujące poszczególne rodzaje prac. Są to czynniki decydujące o kwalifikacji określonego

rodzaju prac. Konieczne jest występowanie **co najmniej trzech** z nich, aby uznać dany rodzaj pracy za pracę w warunkach szczególnych.

Emerytury pomostowe

Generalnie emerytura pomostowa będzie przysługiwała **w wieku o 5 lat niższym**, niż obowiązujący w naszym kraju powszechny wiek emerytalny, to znaczy będzie przysługiwała odpowiednio w wieku 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat w przypadku mężczyzn.

Warunkiem uzyskania emerytury pomostowej, poza wymienionymi wcześniej, będzie także posiadanie odpowiedniego stażu w postaci okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn oraz w tym 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

Emerytura pomostowa będzie wypłacana w okresie do osiągnięcia wieku emerytalnego.

Projekt ustawy przewiduje ponadto zachowanie dla niektórych grup pracowników prawa do jeszcze wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej. W dotychczasowych przepisach (wspomniane już rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.) wiek emerytalny o 10 lat niższy, niż obowiązujący w naszym kraju powszechny wiek emerytalny, obowiązuje między innymi w stosunku do niektórych pracowników żeglugi powietrznej, pracowników morskich portów handlowych, zatrudnionych w hutnictwie, pracowników wykonujących prace bezpośrednio przy azbestie, do nurków i ratowników. O 10 lat wcześniej mogą też przejść na emeryturę górnicy. Te grupy pracowników nabeżdą prawo do emerytury pomostowej po osiągnięciu wieku **o 10 lat niższym**, niż powszechny wiek emerytalny.

Emeryturę pomostową będzie się przyznawać na wniosek ubezpieczonego i zgodnie z procedurami obowiązującymi w przypadku zwykłej emerytury.

Świadczenie obliczone w momencie przejścia ubezpieczonego na emeryturę pomostową stanowić będzie 90% potencjalnej emerytury. Potencjalna emerytura obliczana będzie przez podzielenie podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez średnie dalsze oczekiwane trwanie życia osoby w wieku 62 lat. W przypadku uczestników OFE, podstawa obliczenia użyta do ustalenia potencjalnej emerytury powiększona będzie o hipotetyczną kwotę wynikającą z założenia, że cała składka była przekazywana do ZUS i waloryzowana w sposób przewidziany dla środków zgromadzonych na koncie emerytalnym w FUS.

Średnie dalsze oczekiwane trwanie życia osoby w wieku 62 lat ustalane będzie na podstawie tablic trwania życia ogłoszonych przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w "Monitorze Polskim" obowiązujących w momencie zgłoszenia wniosku o emeryturę pomostową.

Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyrażany będzie w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustalane będzie wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyrażane w miesiącach.

Gdyby przyjęte zostało założenie, że wysokość emerytury pomostowej wynosi 90% emerytury z powszechnego systemu, to świadczenie kobiety (o tym samym stażu pracy i tej samej podstawie wymiaru składki) co mężczyzny byłoby niższe. Wynika to z faktu, że emerytura kobiety jest pobierana przeciętnie dłużej niż mężczyzny. Emerytura pomostowa jest świadczeniem terminowym (5 lub 10 lat niezależnie od płci) a nie dożywotnim jak emerytura z powszechnego systemu.. W celu uniknięcia różnic w wysokości świadczeń należy policzyć potencjalną emeryturę używając w tym

przypadku takiej samej wielkości dalszego trwania życia. W ten sposób nie różnicuje się wysokości emerytury pomostowej ze względu na płeć. W momencie osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego emerytura będzie liczona zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Podobnie obliczanie opisywanej powyżej hipotetycznej kwoty dla uczestników II filara wynika z założenia, że członkostwo w OFE nie ma wpływu na wysokość emerytury pomostowej.

W przypadku śmierci pobierającego emeryturę pomostową rodzinie zmarłego przysługiwać będzie renta rodzinna na zasadach przewidzianych w razie śmierci pracownika.

Emerytura pomostowa nie będzie mogła być niższa niż 90 % minimalnej emerytury określonej w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Emerytury pomostowe będą waloryzowane według ogólnych zasad przewidzianych dla emerytur i rent z FUS.

Rekompensaty

Warunkiem uzyskania rekompensaty będzie wykonywanie pracy przed 1 stycznia 1999 r. przez co najmniej jeden dzień w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

Rekompensatę będzie przyznawać ZUS na udokumentowany wniosek ubezpieczonego. Rekompensata będzie miała formę dodatku do kapitału początkowego. Rekompensata nie będzie wpływać na wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy. Naliczona zostanie w momencie przejścia na emeryturę i waloryzowana w taki sam sposób jak kapitał początkowy. Do rekompensat będą stosowane procedury dotyczące kapitału początkowego.

Wielkość rekompensaty zależeć będzie od tego, w jakim stopniu dana osoba spełniła do końca 2005 r. wymogi stażowe i wiekowe, których pełne spełnienie w starym systemie emerytalnym uprawniałyby ją do wcześniejszej emerytury. Kwota ta zależeć będzie również od wysokości kapitału początkowego przysługującego tej osobie. Taka forma rekompensaty wprost przekłada się na wyższą emeryturę otrzymywaną w przyszłości w nowym systemie emerytalnym.

Dokumentem potwierdzającym prawo do rekompensaty będzie świadectwo pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wystawiane według zasad obowiązujących w dotychczasowym stanie prawnym.

Fundusz Emerytur Pomostowych

Fundusz Emerytur Pomostowych będzie państwowym funduszem celowym, którego dysponentem będzie Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Fundusz będzie uzyskiwał dochody ze składek opłacanych przez pracodawców oraz z uzupełniającej dotacji z budżetu państwa. Składki będą opłacane za pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze zgłoszonych do rejestru ubezpieczonych. Podstawę wymiaru składek będzie stanowiły składniki wchodzące do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Składki będą opłacane przez pracodawcę od 1 stycznia 2006r.

Pozostałe regulacje

Zakres ubezpieczonych uprawnionych do świadczeń pomostowych zostanie określony w rejestrach podmiotów prowadzonych przez ZUS. W celu założenia rejestrów pracodawcy zobowiązani będą do dostarczenia m. in. informacji dotyczących:

- okresów zatrudnienia do 31 grudnia 2005r. w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu dotychczasowych przepisów (przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.),
- okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów projektowanej ustawy – poczynając od 1 stycznia 2006r.
- całkowitych okresów składkowych i nieskładkowych.

ZUS stworzy dwa rejestry: wykaz zakładów pracy oraz wykaz osób objętych ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania omawianych prac.

Zasady tworzenia rejestrów określone zostaną w odrębnych przepisach wykonawczych.

W razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury pomostowej z prawem do emerytury lub renty z FUS, wypłacane będzie jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Prawo do emerytury pomostowej będzie zawieszane lub zmniejszane na zasadach określonych w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty

Proponowane rozwiązania obejmą osoby, które przed wprowadzeniem reformy emerytalno-rentowej miały prawo do obniżonego wieku emerytalnego ze względu na zatrudnienie w warunkach szczególnych lub wykonywanie prac o szczególnym charakterze.

2. Konsultacje społeczne

Równoległe z uzgodnieniami międzyresortowymi projekt ustawy został przekazany do konsultacji z partnerami społecznymi (organizacje pracodawców, organizacje związkowe).

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie ustawy spowoduje dodatkowe koszty dla budżetu państwa, gdyż projektowana w ustawie składka opłacana przez pracodawców nie zrekompensuje wydatków związanych z wypłacaniem emerytur pomostowych. Niezbędna będzie dotacja uzupełniająca z budżetu państwa. Proponowane rozwiązania nie będą miały wpływu na budżety samorządów

Skutki finansowe wprowadzenia ustawy należy przeanalizować w perspektywie wieloletniej.

Wg „Badania charakterystyk populacji osób wykonujących prace w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze” z 2003 r. przeprowadzonego przez Centralny Instytut Ochrony Pracy

(CIOP) ok. 1800 tys. osób było zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w połowie 2002 r. 68% z nich (ok. 1200 tys. osób) nie będzie mogło przejść na wcześniejszą emeryturę według starych zasad. Są to osoby objęte emeryturami pomostowymi (nieco ponad 317 tys. wg szacunków CIOP) albo rekompensatami (pozostałe osoby).

Na podstawie tych danych oszacowane zostały koszty emerytur pomostowych i rekompensat.

Założenia makroekonomiczne po roku 2003 prezentuje poniższa tabelka.

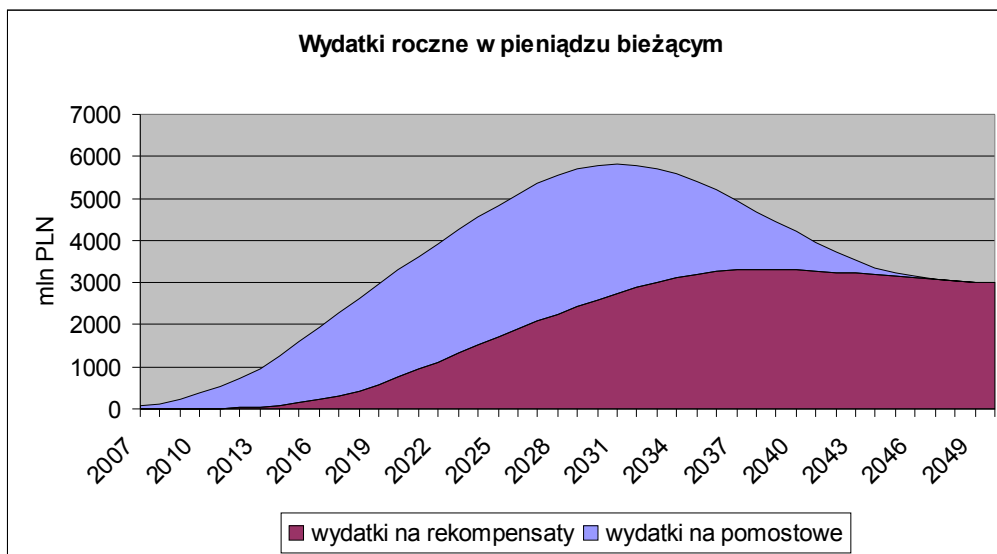
Lata	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011-27	2028-33	2034-45	2046-50
Wzrost PKB	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	4,0%	3,0%	2,1%
Inflacja	1,8%	2,4%	2,7%	2,6%	2,5%	2,5%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%
Wzrost podstawy wymiaru składek	2,7%	3,0%	3,5%	3,6%	3,7%	3,9%	4,0%	4,7%	3,8%	2,9%	2,1%

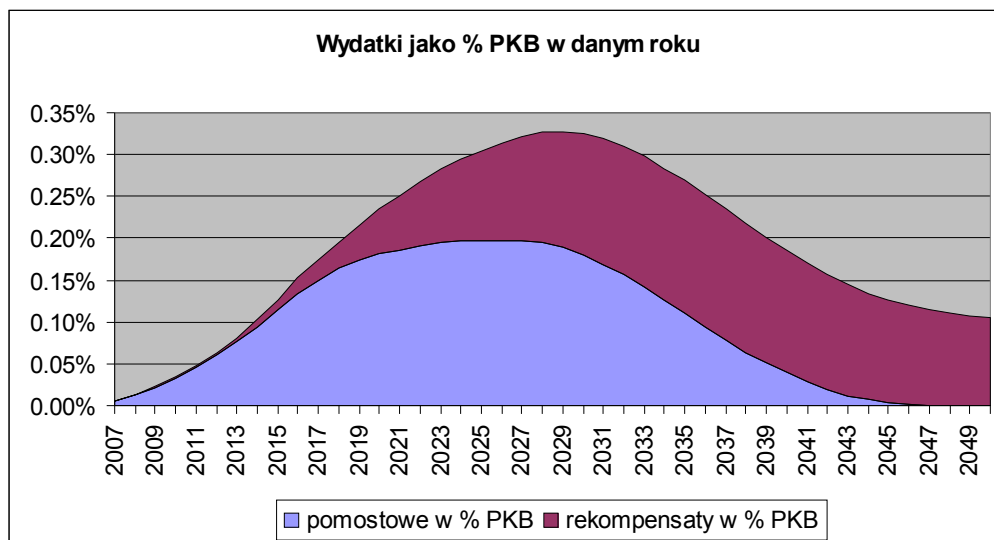
Kosztem wprowadzenia reformy są wypłaty roczne wszystkich rekompensat i emerytur pomostowych w danym roku pomnożone przez liczbę osób dożywających do danego roku i uprawnionych do danego świadczenia.

W oszacowaniu rekompensat przyjęto, że rekompensatę otrzymuje się za staż wypracowany do końca 2005 roku (oraz przy wzięciu pod uwagę wieku ukończonego do 2005 r.). Tak obliczona rekompensata dodawana jest do kapitału początkowego na początku 1999 r. i waloryzowana od tego momentu.

Zakłada się również, że każda osoba uwzględniona w bazie danych dopracuje w swoim zawodzie do tego momentu, w którym w starym systemie byłaby uprawniona do wcześniejszej emerytury. Nie brano pod uwagę kosztów zwiększenia rent z tytułu niezdolności do pracy i rent rodzinnych wypłacanych osobom otrzymującym rekompensatę.

Poniżej przedstawiono roczne koszty proponowanych w projekcie ustawy rozwiązań w bieżącym pieniądzu oraz jako odsetek PKB w danym roku.

Przy szacowaniu kosztów finansowania proponowanych rozwiązań założono, że rekompensaty są w całości finansowane z budżetu państwa.

Koszty wprowadzenia emerytur pomostowych i rekompensat w latach 2007 – 2010 przedstawiają się następująco:

rok	2007	2008	2009	2010
PKB w mld zł	1025,28	1051,84	1078,26	1104,47
Emerytury pomostowe w mln zł	59	133	239,79	373,5
rekompensaty w mln zł	0	0	0	0
Pomostowe w % PKB	0,01	0,01	0,02	0,03
Rekompensaty w % PKB	0	0	0	0

Szacuje się, że maksymalny koszt emerytur pomostowych (3342,79 mln zł, 0,20% PKB) wystąpi w roku 2028.

Pierwsze emerytury pomostowe będą wypłacone w 2007 roku, zaś pierwszymi osobami pobierającymi podwyższone o rekompensatę świadczenie emerytalne będą kobiety urodzone w 1949 roku po skończeniu 60 lat, czyli w 2009 r..

Koszt emerytur pomostowych jest zerowy po roku 2050, kiedy ostatnia osoba zarejestrowana w bazie danych osiągnie 65 lat. Koszty rekompensat są coraz niższe z przyczyn naturalnych.

Koszty globalne są bardziej wrażliwe na zmiany w wysokości emerytur pomostowych niż w wysokości rekompensat lub liczbie osób uprawnionych do rekompensat. Zwiększenie populacji objętej emeryturami pomostowymi, czyli dopisywanie nowych rodzajów prac do listy stworzonej przez Komisję Ekspertów Medycyny Pracy, wpływa znacząco na wzrost kosztów. Koszt emerytury pomostowej w przeliczeniu na jedną osobę jest o wiele wyższy niż koszt rekompensaty.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Proponowane rozwiązania przyczynić się mogą do zmniejszenia podaży na rynku pracy. W konsekwencji ustawa będzie czynnikiem stymulującym spadek liczby bezrobotnych.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Wejście w życie ustawy nie będzie miało bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki. Pośredni wpływ wystąpi, gdyż wprowadzenie emerytur pomostowych spowoduje w konsekwencji dezaktywizację zawodową tej grupy osób, wpływając w ten sposób na racjonalizację zatrudnienia a w konsekwencji na koszty produkcji i w rezultacie na wyniki gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionów.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Załączniki do ustawy z dnia.....(poz.....)

Załącznik Nr 1

WYKAZ RODZAJÓW PRAC W SZCZEGÓLNYCH WARUNKACH

L.p.	Wykaz rodzajów prac	Czynniki ryzyka decydujące o kwalifikacji danego rodzaju pracy
1	2	3
1.	Ratownictwo górnicze	praca pod ziemią, bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna w wymuszonej pozycji ciała, ekstremalnie gorący mikroklimat, czynniki chemiczne, ryzyko niedotlenienia, duży stopień zagrożenia życia. Praca wymagająca bardzo wysokiej sprawności psychofizycznej.
2.	Prace przy urabianiu węgla lub rudy w przodkach ścianowych i wyrobiskach chodnikowych	praca pod ziemią, bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, hałas, wibracja miejscowa, zagrożenie życia

3	Prace górnicze udostępniające pionowe i poziome: budowa szybów, roboty strzałowe, załadunek i transport urobku pionowy i poziomy, zakładanie obudowy szybów i wyrobisk poziomych, obsługa i konserwacja urządzeń szybowych oraz maszyn i urządzeń górniczych przy robotach poziomych	praca pod ziemią, bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, hałas, wibracja miejscowa, zagrożenie życia
4.	Prace przygotowawcze w wyrobiskach chodnikowych kopalni: roboty strzałowe, mechaniczny załadunek i odstawa urobku, wykonywanie obudowy wyrobisk, uzbrojenie wyrobisk w sieć elektryczną, wodną, urządzenia wentylacyjno-klimatyzacyjne, montaż urządzeń transportu taśmowego	praca pod ziemią, ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, hałas, wibracja miejscowa, zagrożenie życia.
5.	Transport dołowy pionowy i poziomy w kopalni: transport urobku od przodka do podszybia i nadszybia, transport urządzeń mechanicznych, obudowy kombajnów od podszybia do przodka i obsługa urządzeń transportu taśmowego	praca pod ziemią, ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, hałas, zagrożenie życia
6.	Prace konserwacyjno-naprawcze pod ziemią związane z utrzymaniem urządzeń szybowych, maszyn i urządzeń górniczych: prace ślusarskie, spawalnicze, elektryczne	praca pod ziemią, ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, hałas, zagrożenie życia
7.	Prace bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla oraz rud metali i ich wzbogacaniu	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, hałas, pył zawierający krzemionkę, wibracja ogólna
8.	Prace udostępniające i eksploatacyjne bezpośrednio przy urabianiu minerałów skalnych	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, wibracja miejscowa, pył zawierający krzemionkę, hałas
9.	Prace podziemne eksploatacyjne, zabezpieczające i konserwacyjno-naprawcze w kopalniach soli	praca pod ziemią, hałas, ciężka praca fizyczna, wibracja miejscowa

10.	Prace udostępniające i eksploatacyjne bezpośrednio przy urabianiu, transporcie, zwałowaniu nadkładu lub węgla przy użyciu maszyn i urządzeń górniczych w kopalniach odkrywkowych węgla brunatnego	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, wibracja ogólna, hałas, pył zawierający krzemionkę
11.	Prace konserwacyjno-naprawcze związane bezpośrednio z utrzymaniem w ruchu ciągłym maszyn i urządzeń górniczych na odkrywcę w kopalniach węgla brunatnego	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, wibracja ogólna, hałas, pył zawierający krzemionkę
12.	Zalewanie form odlewniczych, transportowanie naczyń odlewniczych z płynnym, rozgrzanym materiałem (żeliwo, staliwo, metale nieżelazne i ich stopy)	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, czynniki chemiczne
13.	Ręczna obróbka wykańczająca odlewów: usuwanie elementów układu wlewowego, ścinanie, szlifowanie powierzchni odlewów oraz malowanie na gorąco	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, wibracja miejscowa, hałas
14.	Prace związane z bezpośrednią obsługą wielkich pieców oraz pieców stalowniczych i odlewniczych	ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, hałas
15.	Prace murarskie w piecach hutniczych, odlewniczych, ceramicznych i bateriach koksowniczych	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę
16.	Prace przy ręcznym zestawianiu surowców i ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie szkła	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, hałas
17.	Kucie ręczne w kuźniach przemysłowych	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, hałas, wibracja
18.	Prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych	ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, czynniki chemiczne, hałas

19.	Prace przy bezpośredniej obsłudze ciągów walcowniczych: przygotowanie i dozorowanie pracy walców i samotoków, ingerencja przy wypadaniu i zaklinowaniu materiałów	ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, hałas
20.	Prace przy obsłudze dźwigni bezpośrednio przy wytapieniu surówki, stopów żelaza i metali nieżelaznych	gorący mikroklimat, hałas, pył zawierający krzemionkę
21.	Prace bezpośrednio przy produkcji koksu w bateriach koksowniczych i sortowanie koksu	ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, czynniki chemiczne
22.	Prace przy wypychaniu koksu z baterii koksowniczych	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, czynniki chemiczne
23.	Prace bezpośrednio przy produkcji materiałów formierskich i izolacyjno-egzotermicznych używanych w odlewnictwie i hutnictwie	ciężka praca fizyczna, pył zawierający krzemionkę, czynniki chemiczne, gorący mikroklimat, hałas, wibracja
24.	Prace przy ręcznym załadunku i wyładunku pieców komorowych wyrobami ogniotrwałymi	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę
25.	Prace przy ręcznym załadunku i rozładunku wyrobów ceramicznych na wózki piecowe	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę
26.	Formowanie wyrobów ogniotrwałych przy użyciu ręcznych narzędzi wibracyjnych	bardzo ciężka lub ciężka fizyczna praca, wibracja miejscowa, pył zawierający krzemionkę, hałas
27.	Prace przy ręcznym formowaniu, odlewaniu, czyszczeniu i szkliwieniu wyrobów ceramicznych	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący mikroklimat, pył zawierający krzemionkę, czynniki chemiczne, hałas,
28.	Ratownictwo morskie	praca na morzu w ekstremalnych warunkach pogodowych, ciężka praca fizyczna, hałas, wibracja ogólna, zagrożenie życia, praca wymagająca bardzo wysokiej sprawności psychofizycznej

29.	Prace nurka i kesoniarza	praca pod wodą, zmienne ciśnienie atmosferyczne, ciężka praca fizyczna, czynniki chemiczne (gazowe mieszaniny oddechowe), zimny mikroklimat, zagrożenie życia
30.	Prace dokerów bezpośrednio przy przeładunku w ładowniach statku	ciężka praca fizyczna, wymuszona pozycja ciała, gorący lub zimny mikroklimat,
31.	Prace rybaków morskich	praca na morzu, bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, narażenie na czynniki ryzyka przez długi okres trwania rejsu (wibracja ogólna, hałas, czynniki chemiczne), zmienne strefy klimatyczne, zagrożenie życia
32.	Prace na statkach żeglugi morskiej	praca na morzu, narażenie na czynniki ryzyka przez długi okres trwania rejsu (wibracja ogólna, hałas, czynniki chemiczne), zmienne strefy klimatyczne, zagrożenie życia
33.	Prace na morskich platformach wiertniczych	praca na morzu, ciężka praca fizyczna, niekorzystny mikroklimat, hałas, wibracja ogólna, zagrożenie życia
34.	Prace na urządzeniach wiertniczych bezpośrednio przy poszukiwaniu złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, hałas, wibracja, zagrożenie życia
35.	Prace przy obróbce odwiertów w górnictwie otworowym: ropy naftowej, gazu ziemnego i siarki	ciężka praca fizyczna, czynniki chemiczne, hałas, zagrożenie życia
36.	Prace przy obsłudze urządzeń wiertniczych w górnictwie otworowym siarki	ciężka praca fizyczna, czynniki chemiczne, zagrożenie urazami termicznymi, wibracja ogólna
37.	Spawanie łukowe i cięcie termiczne w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją, (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.)	ekstremalnie wymuszona pozycja ciała, utrudnienia we właściwym korzystaniu ze środków ochrony indywidualnej, czynniki chemiczne, promieniowanie nadfioletowe, pył zawierający krzemionkę

38.	Malowanie, nitowanie i montowanie elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury, itp.)	ekstremalnie wymuszona pozycja ciała, utrudnienia we właściwym korzystaniu ze środków ochrony indywidualnej, ciężka praca fizyczna, hałas, czynniki chemiczne, wibracja miejscowa
39.	Prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników po substancjach niebezpiecznych	wymuszona pozycja ciała, czynniki chemiczne, utrudnienia we właściwym korzystaniu ze środków ochrony indywidualnej, zagrożenie życia
40.	Prace przy ręcznym układaniu asfaltu	ciężka praca fizyczna, wymuszona pozycja ciała, czynniki chemiczne
41.	Prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest i prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem.	pył zawierający włókna azbestu o silnym działaniu zwłókniającym, ciężka praca fizyczna, utrudnienia we właściwym korzystaniu ze środków ochrony indywidualnej, wymuszona pozycja ciała
42.	Prace garbarskie bezpośrednio przy obróbce mokrych skór	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, gorący i wilgotny mikroklimat, czynniki chemiczne
43.	Prace bezpośrednio przy ręcznej ścinie drzew przenośną pilarką z piłą łańcuchową.	bardzo ciężka lub ciężka praca fizyczna, wibracja miejscowa, hałas,

Załącznik Nr 2

Wykaz prac o szczególnym charakterze	
1	Piloci statków powietrznych
2	Nawigatorzy na statkach i promach morskich oraz piloci morscy
3	Kontrolerzy ruchu lotniczego

4	Maszyniści pojazdów trakcyjnych w transporcie publicznym
5	Pracownicy zatrudnieni przy ustawianiu drogi przebiegu pociągu (nastawniczowie i dyżurni ruchu)
6	Kierowcy pojazdów uprzywilejowanych
7	Kierowcy autobusów, trolejbusów oraz motorniczowie tramwajów w transporcie publicznym
8	Kierowcy samochodów przewożących materiały niebezpieczne (wybuchowe, łatwopalne, toksyczne)
9	Maszyniści wyciągów w kopalniach głębinowych
10	Operatorzy żurawi wieżowych, do obsługi których wymagane są uprawnienia kategorii IŻ, a także innych dźwignic w portach i stocznicach, do obsługi których wymagane są równorzędnie wysokie kategorie uprawnień
11	Operatorzy reaktorów jądrowych
12	Operatorzy przy obsłudze i nadzorze bloków energetycznych wytwarzających energię elektryczną i ciepłą
13	Dyspozytorzy bezpośrednio sterujący procesami technologicznymi mogącymi stwarzać nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska (NZŚ) lub bezpieczeństwa publicznego
14	Pracownicy bezpośrednio zatrudnieni przy produkcji materiałów wybuchowych, środków strzałowych, wyrobów pirotechnicznych oraz ich konfekcjonowaniu
15	Członkowie zespołów reanimacyjnych pogotowia ratunkowego
16	Członkowie zawodowych ekip ratownictwa (chemicznego, górskiego oraz górnictwa otworowego)
17	Pracownicy zakładowych straży pożarnych biorący udział w akcjach ratowniczych
18	Monterzy napowietrznych przesyłowych linii energetycznych zatrudnieni bezpośrednio przy usuwaniu awarii